

Mulgi saive Paistun kokku

**Mulke egäsügüsene kokku-
saamine, mes olli siikõrd
pühendet Mulke Seltsi 77.
aastepäeväle ja Mulke Almanaki
75. aastepäeväle, olli siikõrd
Villändi kogukonna kanda.**

8. oktoobrel kogunive kik mulgi Villändin, kos meid tervitive maavanem Lembit Kruuse ja Tõnis Korts. Na kõnelive raasike Villändimaa tegemistest ja näidassive linna keskaika.

Sõnavõtu kulleldu, sõitsime kaeme Eimtali muuseumi ja rahvamaja ning Eimtali mõisa ringtalli. Kokkutulnu saive täada, kuda Eimtali muuseum om prilla Eesti Rahva Muuseumi külle. Muuseumin võtivate meid vastu muuseumi perenaine ja Anu Raud. Äste põhjalik ettekandmi-

ne olli Eimtali ringtallin proua Imbi Sirje Tormi puult, kes teie meid tuttaves Eimtali mõisa aaluuge.

Päevä lõpetime Paistu koolin, kos meid süütsive – juutsive Met-sarõõmu tubli koka.

Kokku olli tullu 123 mulki üle Eestimaa. Oma kohalolemisege austive mulke Paistu vallavanemb Ene Saar, Karksi vallavanemb Arvo Maling, KSÜ juht Valter Haamer, uus Mulgi Kultuuri Instituudi päälük Janne Järvelt ja aalehe Üitsainus Mulgimaa toimeteje Kristi Ilves. Õige suur tänu kigile neile äade suuve iist ja ütenukuun tegemise rõõmu edespiditses kah.

Üten klassituan olli meil üles säetu Mulke Seltsi vällapanek. Sääl

Mulke Seltsi vällapanek panni mulgi vanu aigu miile tuleteme. Pilt: Jaak Kõdar.

sai uuri pilte, mälestusajaksit, raamatit, aalehti, almanakke, albumisi ja kikke muud, mes mede seltsi liikme aastidege om kokku korjanu ja alla oidan.

Rõõmsa meele teive tantsjade oma ülesastmistege. Meile esinive Ramsi line- tantsja Maie Kaasiku juhtmisel ja rahvatantsje Villändist proua Roosimaa iistvedämisel

Kige lõpun mäng tantsus Ernst Juht – Ernesto.

Päev saie otsa. Mulke lipp anti üle Talnale, kes aab meid kokku joba tuleve keväde.

Kirjatüki kokku pannu Villändi kogukonna vanemb
Leili Weidebaum

Vabariigi president käis Tarvastu vallan

Sii olli üits ütlemede ilus asi, Set mede president Toomas Hendrik Ilves löüd aiga kaeme tulla, kuda me eläme ja midä teeme. Sii olli miu jaos üits suur-sündmus.

Ütel ilusal augustikuu päeväl akas Tarvastu rahvas kokku koguneme presidendi ja temä rovva Evelin Ilvese vastuvõtmises. Egä miagi laisk es ole! Korjassi aiast rüälilli, tei neist tillikse kimbukse ja lätsi valiste kah käsitüükoa manu.

Me pidime vähä uutma, külälise pidive enne Ennukse mõtsavellepunkrest läbi käimä. Mes na sääl näive ja midä teive, sedä mia ei tiia, ma sääl ju es ole.

Ja joba na tullivegi mitme massinege. Mia mõtli viil, et ei tiia, kas egäute jaos om omaette autu. Massindest akas vällä pudeneme küll ihukaitsjit ja muid rahvit. Mia kah joosi undruku lehviden, kübär kuklan ja kimbuke kähen.

Tiit, telerikastist kaeden om iki üits asi, a elusast pääst, ku oma käege saat katsu, silmäge vaatet ja ku viil saat sõna juttu kah aade, no tiit, ei mõista sedä uhkust ärä kõnelde. Iki oma president ja rovva kah viil! Imet küll, et mia uhkusest lahki es lää!

President lüüp tammeksele toki toes, abin om Tarvastu vallavanemb Alar Karu. Pildi: Henry Raudsepp.

Presidendipaar ütenu vallarahvage käsitüükoa man.

Käsitüükoan näidati, kudas kangakudamine ja kaaruspaela tegemine käip. Ja usu vai ärä usu, presidendipaar olli väige uvitet sellest käsitüüst. Pilti tetti kah, mõtle, esiki mia sai pildi pääle!

Ku kik asja ollive ärä vaadetu, jutu aetu, külälisteraamatuse sissi kirjutet, sis vallavanemb tänäs külälisi ja and kingitusi. Nii pidulik ja ülev moment olli!

Üits ütlemine om, et egä inime piäp oma elun üte puu istuteme. Mia arva, et mede president om iki rohkemb puid istuten, a ometi panni ta mede raamatukogu ette kah üte ilusa tammepuukse kasume. Üten vallavanembegä käis sii kajumine ja valamine õige kähku.

Ja ku sii tüü tettu sai, es pane president ku õige rahvamiis pallus Mustla rahva sekkä minnä, inimestele kätt anda ja kikke ääd suuvi. Ja miagi sai selle au osalises!

Kas tiit, mede edimene paar om ütlemede kenä ja armsa inimese mede endi ulgast!

Mia soovi vabariigi presidendile pallu tervist ja jõudu tublis tegutsemises tõisel ametiaal! Ja armsale presidendiprovvale soovi edespiditses kah äätahtlikkust ja säämlikkust!

Ja tuhat tänu mede man käimäst!

Elli Raudsepp

Kos om noore mulgi?

Mul oli au olla külälises mulke sügüsesel suurel kokkusaamisel Paistun. Rahvast olli pallu, kik ollive tubliste akkamen ja siit-sääl olli kogundi mulgikiilset juttu kuulda. Tore olli näta, et kik nii inimese mulgi asja nõnda tähtsas piave, et ei pia pallus egä aaste kaits kõrda üle Eesti kokku sõita. Kik olli ilus ja ää, a mõtleme panni sii, et enämbjagu kohale tullu mulke ollive joba elätenu inimese. Kas sis nuuri mulke ei olegi enämb?

Tore oles ju siastel kokkusaamistel latsi ja nuuri kah näta. A paist sedämuudu, et noore arvavegi, et sii mulgi kiil ja miil üits vanainimeste asi om. Sii om üits kotus, kos Mulgi Kultuuri Instituudil ja kigil akkajil mulkel om suur tüü ära tetä. Me piame löüdmä tii, kudaviisi jõuda noorde manu, et nemä kah mulgis olemisest uhkust akkas tundma. Noore tegutseve ja mõtleve töistmuudu ku vanade- sii om täädä. A kudagimuudu tule na kokku juhate, sest kigel sel, mes vanemb põlvkond alla oidan ja edesi kandan om, ei ole väärtust, ku sedä ei ole kellegile edesi perände.

Mulgi Kultuuri Instituudil om nüid nuur ja akkai juhatei Janne Järvelt. Sii om joba edimene ää märk, et noore ja vanade mulgi asja man kokku saave ja ütten tegutseme akkave.

Kristi Ilves
Toimendei

Mulk olla om uhke ja ää!

Tere, ää mulgi. Saame tuttaves, miu nimi om Janne Järvelt. Mulk.

Ma tule Saksakülästä, Alliste vallast. Mia ole sääl sündünu ja kasunu, õppin ole ma Villändi kultuurikoolin ja tüüle lätsi Talnase. Ilma müüda ole ma kah rännanu. Pääle suurde sõõre tegemist laia ilma pääl ole ma nüid oma armsase esäkodu Mulgimaal tagasi jõudan.

Mulgi Kultuuri Instituudi juhatejes tahtsi ma selleperäst saia, et selle kandi ääs midägi ära tetä. Miu arust piav mulgis olemist rohkemb au sissi tõstma, mulgi murret ja talukultuuri alla oidma ja edesi viima. Rohkemb võõrit piav kah kutsma mede ilust Mulgimaad vaateme. Väige tähtis om noorde inimeste MKI tegemiste manu kutsmine.

Ma looda, et miu iistvedämise aal edenes instituut tubliste. Ürgäme uusi projekte ja viime ellu nii, mes joba käimä lükätu. Ek sis mulgi ja MKI om iki akkamen ja neist peetas lugu.

Selle kige jaos om mul vaja Tede abi. Puha ää mõtte ja ettepanemise om üt-tepuhku oodetu miu e-aadressi pääle janne.jarvelt@mulgikultuur.ee. Või saame kunnigil kokku ja aame juttu.

Senikavvas ääd mulgi kiilt ja mulgi miilt. Ja mulgi jonni muduki kah!
Kokkusaamiseni!

Janne Järvelt,
MKI juhatei

Janne Järvelt kodukandi rahvarõövin.

Karksi-Nuian peeti miipidu

9. ja 10. septembrel olli Karksi-Nuian IV miivestival. Ettevõt-mise päämine mõte om anda inimestele võimalus enne talve endele mesinike käest õiget Eesti mett tagavaras soete ja mesiniku saave jälle samal aal ütstõisege kokku ja asjatundjade õpetussõnu kullelde.

Miipidu akas riidi pääle Karksi linnusse varemide sihen. Ku Karksi ordumeister olli peo valla õiganu, akas säälsaman Karksi kirikun konsert, kos astsive üles Uku Joller (bass), Aare Tammesalu (tsello) ja Ene Nael (klavessiin). Laule ja pillilugude vahepääl luges Kristi Ilves Mulgimaa luuletejeide mulgikiilset luuletusi. Pääle konserti läits pidu vällän edesi tule- ja muusikakavage "Valgus võidab".

Lauba olli Karksi-Nuian suur miilaat, laadalisi käis päeväge läbi tuhatkond. Siikõrd olli müügilette kokku ümägiguld 60, pääle mi pakuti viil esi kasvatet aiakraami, süüki ja käsitüüd.

Müügil olli kõrralik linnumagus, eri miisordi ja miisegude. Egä kõrd om äste kaubas minnu Maire Valtini ja Anna Aunapi miisegude ja Kõlleste maiuse.

Väige tähtis om asja man ka mesinike omavaheline kokkusaamine. Siikõrd olli mesinikele kõneleme tullu põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder esi kah. Jutuaamine olli asjalik, mesiniku

saive ministreärrele küsimusi esite ja oma mõtte vällä üteld. Kokkusaamistel kultuurikeskuse töise kõrra pääl käis ümägiguld 40 uvilist ja kammer taht vägisi kitsas jäia.

Äste põnev olli nellä miitre pikkutse miikoogi ilusambes tegemine ja mekmine oovi pääle säetu telgi all. Selle ilmatu suure miimauisege asjatave sääl kohaligu akkaje inimese Viivika Sarv, Maarja Vildo, Maie Kaldma, Kaido Vallas ja Oland Käosaar.

Tõine uvitev ettevõtmine olli miist tettu süüke mekmine ja indamine, sedä vedäs Siina Taal. Kige rohkemb miildisive rahvale Velda Rohtla kõrnitse ja suitsutat juustu püreesupp miige, Leili Lendre mesine ah-juliha, Viivika Sarve vöilillikuuk ja Irina Rannaku mesine kreeka kodujuustukuuk.

Et lastel igäv ei akkas, olli kohale tullu mesimumm, kes nendegemäng. Vällän olli laste jaos üles säetu ilmatu suur batuut. Suure inimese saive samal aal õppi lillipunte kokkusäädmist. Käsitüükambren kamand Juta Räägel, sääl sai pruuvi viltmist, näpunööri tegemist ja vaadete välläpanekut kohalikust käsitüüst. Abja naise müisive loteriipiletisi.

Vällän sai kullele muusikameeste Margus Põldsepa ja Jaan Söödi esinemist. Muduki ei saa Karksin läbi ilma rahvatantsute

Miipeo pääkõrraldei Leili Nael.

– puust tantsumulke ümmer andsive rahvarõövin perismulgi kah päkkele valu. Päev lõppi enge mineve konserdige, kos astsive üles Boris Lehtlaan ja Enn Rebane.

Mede miipäeve märksõnade om mesi ja kik, mes miist tettu, rahvatants, ää muusika ja rahvaliku luu. Veljo Orm oma tüülistege akas miipäeve pääle mõtleme joba mineve sügüse, na nuputive vällä ja teive lillist valmis viis kolme miitre pikkust siibege mesilindu. Miipeo kõrraldeje ehenotsan Leili Naelage akkave kah joba sügüse uvve miivestivali pääle mõtleme, et sissi arjunu ja rahva puuld oodetu ettevõtmine teos saas, egä kõrd midägi uut pakus.

Saida Lakk

Lillist mesilinnu Karksi kultuurikeskuse man.

Linnumagust osteti ja müiti tubliste. Pildi: Heiti Maiste.

Üits mulk

Artur Grossthal (34) om ilma ja inimesi nännu nuur ja Akkai Mulgimaa miis, kes om laia ilma päald iki koduküllä Suistlese tagasi tullu. Siin om ta oma pääle võttan külä ilusambes tegemise, küläelu iistvedämise ja vana tuuleveske kõrdategemise.

Kunas ja mesperäst sa välismaale lätsit?

Ameerikan olli ma 2002 - 2005 ja Austraalian 2006 - 2007. Ma lätsi, sest sai aru, et õpmine Õigusinstituudin ei ole peris sii, mes ma elult taha. Ma tundsi, et miust ei saa ilmangi õigustäädlast. Tahtsi teos tetä oma vana unistust minna Ameerikase ja õppi puust paate ehiteme. Ma ole ju Võrtsjärve veerest peri.

Kumb riik Sulle rohkemb miildis?

Ameerika. Sääl võetes kikki inimesi üttemuudu vastu, andas neile võimalus tüüd tetä ja ennest näidate, sii om tõeste miljuni võimaluse maa. Austraalian om jälle väige esirärik luudus.

Mes Sa välismaal eläden õpsit?

Ma õpsi esiende pääle luutma ja tüüd tegeme, et mu unistuse teos saas. Õpsi sedä, et ei ole tähtis kunkottal sa olet, tähtis om, kas sa tiit sedä, mes sulle tõeste miildis. Välismaal sai ma aru, et Mulgimaa om miu maailma keskpunkt, kik mu unistuse ja ää mõtte om selle kandige seotu.

Kas vaatet Eesti pääle nüid tõistmuudu ku enne?

Kindlaste. Ma ole aru saanu, et pallu võimalusi, mes ma arvassi pallald välismaal olevet, om tegeliguld Eestin kah olemen. Kik sii mede prildane maailm om jusku üits suur Ameerika.

Mesperäst Sa siia Suistlese pidäme jäit?

Selleperäst, et ma ole siin üles kasunu. Siin om kige paremb olla ja mulle tundus, et siin om mul pallu

kergemb midägi toredat ärä tetä ku kunnigil suuren linnan.

Sul, noorel mehel, oles mõnen suuremben linnan või välismaal pallu parembit tüütöse saia.

Oles kindlaste, a esiendele ei ole mõtet võlete. Linn lää kähkumb edesi, sääl om rohkemb tüüd, leibä ja võimalusi. A pääle suuren ilman käimist ole ma aru saanu, et kige tähtsamb om, kas ma tunne ennest ütten paigan äste või ei ole sii kotus miu jaos.

Millest sa pääle akassit, ku tagasi kodu jõusit?

Ma tei vanale Suistle tuuleveskele katusse pääle, et vihm oonet ärä ei löhus. Peräst ostsi tüübussi ja akassi Talnan maju värvman käima, samamuudu ku Chicagon.

Kudas Sul tulli mõte akate Suistle küläelu edesi viima?

Sii mõte ei ole tekkunu üleüü, ta om kasunu ütten miuge. Suistle om ju väige uhke aaluuge külä, a kige tähtsamb om iki sii, et miu ende latsepõli om siin müüdä minnu, selleperäst om sii külä ollu miu mure ja rõõm.

Mesperäst sa akassit projekte kirjuteme?

Austraaliast tullen olli ehitamiseullus siin ümmer saanu, ma olli tüütü. Istsi rahuliguld kodun ja mõtli, mes ette võtta. Ma akassi otsma võimalusi oma plaane jaos raha saia. Edimest projekti käisi Villändin 8 kõrda üle andman, a iki saadeti tagasi. Kerge sii es ole, a alla anda kah es taha.

Miandside projekte pääle olet raha saanu?

Ole saanu raha Uue-Suistle mõisa tuuleveske ehitusprojekti

Miis tuuleveskege

Artur Grossthal.

kokkusäädämise jaos, matkaraa ja korvpallilatsi tegemises Suistle jõe viirde, tuuleveske müüre parandämise jaos ja Ohne jõe puhastämises vette sadanu puiest. Viil om raha saanu Suistle paadisõpre kõrraldet Suistle Paadipäeva.

Mes laani Sul selle Suistle tuuleveskege om?

Edimene asi om muduki oida, et oone edesi ei lagunes. Ta om võetu nüid riikligu kaitse ala kah. Edespidi om laan tetä uunese muuseum ja tillike kohvik. Tahas, et mede veske oles siande ilus Mulgimaa verstopost. Vana veske, kunkottale egäüits või sissi astu, kohalikku aalugu uuri, tassi kohvi võtta ja ilust Suistle külä vaadete, kõlbas ju siia äste.

Mes Su muretseme pand?

Sii, et akkajembe inimese lääve maalt ärä, ütten nendege kaos luutus uute tüükotuste manutulekust. Peräst lääve

Suistle tuuleveske. Pildi: Alar Karu.

alambe tüü tegije kah ärä ja sõs vaateme jälle jõulu aal, et vallon om jälle sada inimest vähemb. Kurb om, et oleme nõnda lähiksen üliäste edesi minnu Põhjamaadele, a ometi ei mõista me raha ja tüükotussit siia meelite.

Suuremb jagu inimesi jagunes kätte punti: üte (enämbjagu) usuve, et pallald suuremben linnan om tüüd, leiba ja ää elu, a tõise om kindla, et just vällanpuul linnu saa inimese muudu eläde. Mes Sa arvat, mesperäst sedäviisi om?

Sii tule iki mede minevikust. Nõuka-aal sõimati maainimesi maakates, a prilla om Eestin järest rohkemb neid, kes piave

oma juurdest lugu. Pallude om omale soeten maakodu, mida oidas ja järest ilusambes kõpitsedes, sääl saadetes müüdä kaunis Eestimaa suvi, ujutes, tetäs piindrit, küdsätedes leibä. Me oleme maarahvas. Me ei või sedä ärä unete.

Jakob Hurt üteli joba rohkemb ku sada aastet tagasi, et Eesti linna om mede rahvuse surnuaia. Piame miile tuleteme, et just tänu maainimestele eläti üle raske sõa-aaste. Maainimese ollive ju nii, kelle käest käis linnarahvas raskel aal toidumuuna ankman.

Küsinu ja mulgi kiilde säädan
Kristi Ilves

Paistun olli laste omakultuuri laager

Paistu om Mulgimaa põhjapiiri veeren. Et linn om peris lähiksen, om mulgi kultuur mede lastele üitsjagu võoras jäänu. Et sedä viga parande, kõrraldedi Paistu vallon 6. - 8. juulini mulgi kultuuri noortelaager, kunkottal olli kuun 20 last.

Projekti iismärk olli Mulgimaa noordele mede oma kiilt ja selle kandi käsitüüd tuttavembes tetä, et osavõtjade tunnes oma juuri, tääs ja indas sedä, mes minnu inim põlve om meile jättän. Prilla om kik maailm valla, võöra

Laagrelise ütten Anu Rauage Eimtalain.

keele, kombe ja kultuur tükive ussest ja aknest sissi. Selle kige man piav noore mõistma ärä tunda ja kallis pidäde sedä, mes peris mede ende oma..

Edimesel päeval õpiti mulgi kiilt ja kõneldi mulgi rahvarõövastest mulgi keele õpeteje Kristi Ilvese käe all. Lastele teive põnevust ja nalla vanaaigse mulgikiilse rõövaste nimetuse: and iki vällä nupute, mes om mes. Öhtu olli maastikumäng, kos ülesande ollive kah mulgikiilse.

Tõine päev minti Anu Raua manu Kääriku käsitüütallu, kos latse saive kuulda ja nätä peris taluelu. Elun lambit es ole kik latse enne nõnda lähiksest nännugi. Eimtali muuseumini saive latse uuri mulgi rahvarõövist, kooliraamatit

ja pallu muid uvitevit vanu asju. Pääle lõunat näidas Anu Raud lahkeste, kudas tetä näpunüüri. Sellege saap sellarõövist ilusambes tetä, a võib tetä viil kunstiperätsit seinäpilte ja vaipu.

Õdaku tetti lõket, lauleti kohaligu pillimihe Sven Forseli käe all mulgikiilist laule ja uuriti mitmesugustide pillige. Peräst mängiti ringmänge ja peeti piknikku.

Laagren käinu latse jäive ettevõtämisege väige rahule, samamuudu miildis sii tegijile endile kah. Esiki ilma ollive kik aig ilusa ja kuuma.

Laagreprojekt sai teos Mulgimaa kultuuri programmi abige.

Projektijuht
Piia Mänd
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Mulke pulm Tõrvan

Tõrva kultuurimaja akkaje naese Pille ja Külli tullive säändse mötte pääle, et piäs maha pidäme üte mulke pulma. Na saeva endile appi Silvia Soro Villändist. Tuu pandse kokku pulma kondikava. Kultuurimaja esitegemise ringijuhi ja laulja-tantsja kutsuti kokku, kos na võesive ommi möttid ette panna. Palleldi viil vannu pulmakombit müilde tuletede. Kats pruuvi tetti läbi.

Tõrva Linna 85. aastepäevä aus tettiigi sii 9. juulikuu päeväl maha. Pulmaesä olli vahva Virko Annus esi. Akatus olli Riiska linnaosan, kost akas tuleme pulmarahvas. Neid sõidut kaskege ehitu suur Zis- auto ja külgorvige muuturratas. Ulka linnarahvast olli tullu kammersaali manu kaema, kos pulmalise kik kokku saeve. Inimesi lõbustive naiskuur Heli oma mulgikiilside- nallalauge ja külämoori, kes kikke tiave ja sedä ka edesi annave.

Äkki lätsive kammersaali usse suure rüükmisege valla. Tulli peigmihe endine pruut, kes oma muret kurtse. Samal aal käis sihen laulatus. Ja tulligi ilus nuurpaar repi pääle. Neid võeti vastu laulu ja õigetege. Pulmavana Virko kutse kik repi pääle ja ütenkuun tetti pilti. Nuurpaar ronis muuturratta selgä ja pulmarong akas aigapidi kesklinna poole liikma. Edimine pulmarongi kinnipidamine olli kesklinnan kinu man. Pruudile anti raha ja ta pidi ütten ämmäge puuti mineme ja ostma, midä söögis vaja lätt. Samal aal laulse naisansambel Hermes, mängse Jauram, tantseve Lys-i naese ja

Mulke pulm ai Tõrva rahva uulitside pääle.

Pulma jaos ollive käima säetu vanaaigse sõiduriista. Pildi: Ülav Neumann.

memmekside tantsurühm Eideratas. Ku pruut tagasi tullu ja ütenkuun levveti, et ta olli kik äste ostnu, läts pulmarong uvveste liikvele. Kõnniti ümmer bussiuutmise platsi laulden ja naarden. Rahvas vaadas päält ja plaksut.

Tõene pulmarongi kinnipidamise plats olli aigla otsa man. Lauleti rahvalikke laule. Pillimihe ollive Leitmaa Thea, Koppeli Reet ja Teiter Ene. Siin

anti ülesanne peigmihele. Ta pidi oma kolm tüdärt rõivile paneme, et neid pittu saate. Rõõvit olli pallu ja tütre saeva kenä. Pulmalise leive tantsu ja seive kommi.

Pulmapeo mahapidamise plats olli Ohne jõe kääru sihen. Nuurpaar panti istma trooni pääle. Mängse Jauram. Pulmavana võtse sääl peo juhtmise ende kätte. Peigmiis pidi sidume paela puu latva. Miisansambel laulse

Nuurpaar Sille Lääs ja Kaspar Metsar ütten pulmarahvage.

õpetliku luu. Sis sai naarda, ku peigmiis pidi mitme kinnikatetu tüdruku ulgast ära tundma oma noore naese.

Nuurpaari valsi jaos laulseve Hermes ja Meenutus „Ei jäta me teineteist saatuse hooleks“. Külämoori lädrassive oma uudisi, kudas ollu ja midä tettu.

Sis käis pulmalistest läbi ehmätus! Pruut om ära varastet !? Keski täädse, et ta om paadige Ohne jõe pääle viitu. Kik pulmalise lätsive Mususilla manu, kost loodeti pruut kätte saade. Miisansambel ja peigmiis laulseve igatseden „Tuulevaikset üüd“, ku pruut kate „vargage“ lootsikust vällä aviteti.

Nüid olli ämmä kõrd mini tanutede. Sii olli nõnda ilus, et palludel ollive silmä like. Sis visas pruut oma pulmakimbu temä sellä taade tullu tüdrukide sekkä ja na sõitsive pulmareisile. Pidulise lätsive pulmapaika tagasi. Sääl mängiti ringmänge, lauldi ja tantsiti. Näitering mäng jupikse „Vigastest pruutest“. Öhtu Tantsumäel süüdi „kärutädi“ putru ja juudi apupiima. Peräst linnapääl, Kabritse Agu tänusõnu akas tants.

Mulgi pulman ollive asjalise kik Tõrva Kultuurimaja esitegevuslase.

Milvi Kalpus

Karksi Haridusselts oiid aalugu alla

MTÜ Karksi Haridusseltsi liikme om päämiseld pensjunääri. A na ei ole elust kõrva jäänu ja selleperäst om akkajembe kogunu seltsi, kunkottal om prilla üle nelläkümne õpeteje.

Seltsi üits iismärk om kodukandi ariduselu uurmine, kokku korjatu materjale alla oidmine jpm. Sii avites praegutse aa koolielu edesi viia ja and oma kandi rahvale täädust müüdä minnu aigust ja elänu inimestest. Selti elu käip ütenkuun tegutsen Karksi valla MTÜ-dege, tõiste valde aridusastusteste jne, näites Võru aridusseltsige Astra.

Mitukümmend aastet tagasi valisive mede praegutse pensjunääri omale rasse ameti. Aa ollive küll segätse, a oma ametile jäätti truu. Et neid kuulmeistrit ja tõisi kultuuritegelasi ära ei unetedes, selle iist seiski

Margus Mõisavallal om ää miil, et A. Kitzbergi gümnaasiumi muuseumikammer om valmis. Pilt: Hille Krusberg.

Karksi Haridusselts. Tahame kokku korjate ja vällä anda oma mälestusteraamatu. Kik kokku korjatu materjali oiame alla Karksi külämuuseumin, A. Kitzbergi

gümnaasiumi muuseumituan ja raamtukogun, et kik uvilise saas neid uuri ja lugede.

Aaste akatusen sai valmis edimine raamatuke „Aastad ja inimesed“ I jagu. Selle sääd mälestustest kokku akkai seltsiliige, õpetei, aaluu allaoidai, Helve Joon. Uvve materjali om joba tõise raamatukse jaos kokku korjatu. Üten Karksi Kultuuriseltsige om kirjutet projekt ja saadu raha KOP 2010 II voorust. Arvutin ja CD-plaate pääl om olemen mälestuse ja pildi Asta Jaaksoo, Leili-Linda Kuudi, Ahto Jänese ja Luule Veevo kohta.

Üits koolilaitis tiip uurmisetüüd kohaligust kunstnigust Enno Allikust. Selle tahame kah rükki anda. Karksi Haridusselts küsk ja sai LEADER-programmist raha raamatu „Aastad ja inimesed Karksi kultuuri- ja hariduselus“ II jao rükkmises 2012. aaste keväde.

Joba mitmit aastit ollive Karksi Haridusseltsi liikme mõtelnu A. Kitzbergi gümnaasiumise kooli muuseumi luumise pääle. Seni olli kokku korjatu materjale peris lihtsald. Kooli otsuse ja Karksi Haridusseltsi abige akati kõrda tegeme kooli tuba-muuseumi.

Karksi Haridusseltsi liige, kuulmeister, päevapiltnik ja aaluu-uviline Margus Mõisavall võtt asja ette ja akas muuseumi sisse säädma. Materjali tahtsive kõrda säädä, selleperäst lätsive aridusseltsi liikme talle appi. Sedäsi sai ära tettu suur tüü, mes ütäl inimesel oles mitmit nädälit aiga võttan.

Muuseum tetti valla tänavaaste 2. septembrel. Kuna kammer om kitsuke ja kikki asju kõrrage vällä panna ei kannate, plaanip Margus Mõisavall materjale seinde pääl vahete. Ihen om viil pallu tüüd: kokku korjatu

materjale CD-de pääle panek, õigese järekõrda säädmine ja kuupäeve manu panek. Koolilastele plaanites tetä muuseumitunde, avite uurmisetüüde kirjutemise man. Kooli juubelis säetes kokku ariduselu välläpanek.

Nagu ütles elupõline kirjandusõpetei, akkai seltsiliige ja edimest aastet pensionipõlve pidäv Viuu Lepik: „Mede ulgan om esiarälikke inimesi, kes mõtleve tuleviku pääle ja ilma tasu nõudmade teeve MIDÄGI. Siandse inimese ei ooda trummi-põrinat ja aupauke, neile avites lihtsast tänu. Väte me ei mõista sedä prilla innate, a küll tulevise põlve mõistave.“

Ma ole austusege tänulik Karksi Haridusseltsi liikmidele!

Hille Krusberg,

Karksi Haridusseltsi esimiis
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Nuur pere and vanale vallamajale uvve elu

2003. aastel suvel käis Kati Koppel ütten oma tulevase mehe Priiduge edimest kõrda mehe vanaemäl Villändimaal Sultsin külän. Sii edimene kokkusamine jäigi viimätses- nädäli peräst vana naine kooli. Nüüd om vanaemä elukotussest saanu Kati, Priidu ja nende kolme latse kodu.

Alla tükk aiga ildamb kuulside Kati ja Priit külä päält, et vanaemä olli nuurt naist väige kittan ja oma latselatsese õiges naises pidänu. Nüüd seis vanaemä pilt Kati ja Priidu köögiseina pääl aukohal. Uhke punastest telliskividest maja om ehitet 1882. aastel Õisu vallamajas. 1937. aastel peräst Aidu, Õisu ja Loodi valla ütteminekut Paistu valla ala jäive unese korteri, kos päämisell ellive Õisu kooli (prægutse Paistu põhikooli) kuulmeistre.

Külmä talve es eidute

Kati om sündünu ja kasunu Talnan. Priit om peri Pärnu-maalt, a olli kah joba aastit elänu Talnan. Pääle vanaemä surma akati suvel ja nädälivahetustel iki Sultsin käimä ja vana maja kõrda tegeme, akatusen mõttege siia suvekodu tetä. Tüüd olli väige pallu: võsa mahavõtmine, koristamine, muruniitmine jne. Rämpsu viitii kuurmide viisi prügimäele. Egä kate nädäli tagast sõit paar riide Sultsi (2,5 tunni sõitu), terve nädälivahetus rabati tüüd tetä ja pühäbe uvveste linna. Mõlembil olli kahju ära minna. Ku pühäbes olli maja ümmert kik iluste kõrda tettu, sis 2 nädäli peräst tulli uvveste otsast pääle akate. Kaits aastet tagasi akati mõtleme, et mesjaos sinna linna üldse sõita, ku kumbki sedä tegelikult ei taha. Parasjagu ollive kik asja minnu sedäsi, et Talnan es oia enämb midägi kinni: Kati olli latsepukhusel, ülikuul olli just lõpetet, vanemb laits viil lasteaian es käi ja Priidul lõppi linnan tüü otsa. Olli vaja mõtelde, kas akate linnan uut tüüd ja suurembet korterit otsma või kaede Sultsin akkame saia. Loodeti, et edimene tali tule pehme. A läits oopis vastuossa - kaits edimest Sultsin elätu talve om mõlembe ollu väige külmä ja lumitse. A pere sai akkame ja oma otsust ei kahetse. Ku üits maamajja kolimise põhjus olli sii, et ruumi oles rohkemb, sis tegelikult eläs viieliikmeline pere prilla viil ütten tuan. Kasute om viil küük ja enditset kartserist ümmer ehitet vannituba. Sügüses luut pere sõski tõise ruumi kah valmis saia. Kik remondi tege Priit esi.

Endine Õisu vallamaja.

Tüüpuudust ei pelgä

Priit om lõpeten Talna Tehnikaülikooli ja tüüten üle 10 aastel arvutide pääl. Siin sai ta kah kähku tüüle Villändise Print Besti rükikotta. Kati om lõpeten Talna Kergetüüstustehnikumi sekretärsja-aamise eriala ja Talna Majanduskooli persunalitüü eriala. Ta ei ole kunagi pellänu maal tüüte jäämist, sest tääd, et akkajit inimesi om egälpuul vaja. A paar järgmist aastet om ta viil lastege kodun. Villändi om prægutsest kodust 15 km kaugusel ja sõidu pääle läöp ümäriguld veerand tunni. Sii kotus om elämise jaos väige ää: maal, a sääl saman küländ linna lähiksen. Maja om suurest tiist just nõnda kaugel, et latse tii pääle ei jooses, a ülearu kaugel kah ei ole. Kati võrdles Paistu valda Talna küllealutse Rae vallage, kos inimese saave maal eläde ja linnan tüül käia. Kati esä ja Priidu vanaemä om siit kandist peri, mõlembe vanaemäde puhkave Paistu surnuaian. Selleperäst tundus Sultsi tulek peris õige samm.

Paistun om eliitkuul

Prilla om pere oma elukotussege väige rahul. Väte tule lastel suurembes saaden linnaigätsus pääle, a üitskõrd na piave ju niikuinii pesäst vällä lendäme. Paistu kuul om kodust 1,5 km kaugusel ja saman majan om lasteaiaid kah. Kati arust om sii ää, sest nüüd om pallu ettevõtmisi lasteaial ütten algkoolige- välläsõidu, tähtpäeve tähistamine jne. Mõlembe Paistu valla lasteaia om latsi täüs, esiki Villändist ja Halliste kandist tuvvas latsi siia Paistu lasteaia, sest sii om iluste suure tii veeren. Ku vanembe näeve, et

Kati sülen Uku (6 k), ehen Elise (5), Priidu sülen Juhan (2).

kuul saman majan om tore ja sõbralik, tunneve kuulmeistrit, om käinu üttenkuun üritustel, sis om arvate, et na jätäve oma latse siia kuuli kah. Kati om esi lasteaia oolekogun. Minevaaste ehitedi uune manu uus ja uhke mängulats, mes and palludele Talna omadele kah silma ette. Kati om iki mõtelnu, et just siandse tillikse maakooli omgi nii peris eliitkooli, sest siin om õpetejel aiga egä latse jaos. Üits siiatuleku põhjus olligi sii, et latse saas esi kuuli minna ja kodu tulla, Talnan ei tules sii ju kõne alagi. Puultõist kilumeeterd kodu kõndi ei käi latsele üle jõu ja vanembe ei pia kik sii aig latsele sohvres oleme. Kati ütles,

et maaomavalitsuse piäs iki äste mitu kõrda mõtleme, enne ku mõne kooli või lasteaia kinni paneve. Ku nii kaove, ei oia nuurt peret maal enämb üitski vägi kinni ja otsites uus elukotus.

Maaelu luksus

Talnan eladen arvas Kati, et tal om ää korter, kunkottale linnamüra ei kosta. Üitskõrd pääle pikka maal olekut linna minnen sai ta aru, et tegelikult eläs ta sääl kik sii aig mürä sihen. Ta lihtsald es kuule sedä, sest olli sellege arjunu. Just siandse kõrgusen, kos tillike laits kõnd, om õhk autude vingust ja tolmust paks. A linnainimese esi

ei pane sedä eämb tähelegi. Kati ütles, et om enne latsi peris pallu müüdä ilma käinu ja ku latse joba suurembe om, sis saa ju jälle rohkemb ilman ringi liiku. Prægutse ellu reisi ei mahu ja Kati ei tunne neist puudust kah. Ta ütles, et om Eestin vähä ringi käinu, sest temä peren es ole autut. Nüüd om tal nii uvi ku võimalus pere autuse pakki ja Eestit tundma õppi. Sedä om ta viimätsidel suvedel tennu kah. Inimeste suur viga omgi sii, et tahetes neid asju, mida ei ole, a ei innate sedä, mes om. Kati püünd iki täembedsen päevän elade ja elust rõõmu tunda. Ta tuletet miilde viimäst jõuluaiga, ku sumbas kate tillikse latsege tund aiga läbi paksu lume 500 miitre kaugusele naabrenaise man. Sääl sis lämme tiivii man arutedigi, et maal ei ole sellest midägi ullu, ku elekter kas või kaits nädälit järest ära om: vii saa pangige kajust, ahi aap tua lammes ja kledren-sahvren om iki toidupoolist. Linnainimesel siast luksust ei ole.

Tugev vald om toes

Tugev vald ja akkai vallavanemb Ene Saar om perele siia kolimise man suures toes ollu. Paistu vallan tetäs järest tiisit kõrda, lume lükäti talve nõnda äste, et suutus nii, kes es taha tii vallalükkämist, pidive avalduse tegeme. Valla tugi om egä kandi päält tunda. Talnan siast tunnet es ole, suurt linnavalitsust ütsik inime ja temä murede ei uvite, a siin pannas egätütte tähele. Kati tuletet miile, et õhtuld olli ta linnan nõnda väsünu, et es taha kunnigile vällä minna, kuigi egät sorti kultuurisündmusi olli egä päev kümnnide kaupa. Maal eläden saat rahun ja vaikusen olla egä päe ja ku sis üits kõrd nädälin om mõni pidu, sis läät ää meelege, et kodust vällä saia ja inimestege kõnelde. Paistu vallan om ettevõtmisi küländ pallu, et egäüits levväs endele õige. Linnan om küll üritusi ilmatu pallu, a kik sii reklaam lää üttest kõrvast sissi ja tõsest vällä. Siin tund inimene, et sii pidu om temä jaos tettu, tihtipääle kuts mõni tuttav peris esi su pidule. Sis ei saa ju minemede jättä! Üles astuve ju kah ariliguld oma valla tuttava inimese, oma või naabride latse ja neid tahas ju iki nätä.

Kokkuvõtten om Kati kindel, et maale kolimisege om temä pere pallu võitan ja kaoten ei ole küll midägi.

Sultsin käis ja jutu sääd mulgi kiilde
Kristi Ilves

Kärsne aalugu

Kärsne om imeline kotus siit om kasunu suuri mihi siin Pinkade kodukotus siit Hendrik võts luulesihi

Kärsnen Kõppe elujuure Kubode mihes kasusive siit Piip ast mihesammu suure Jaska sammu siit lätsive

tiatren Mikk ürgap viisi valla Vellu äält raadju kaldap viil tohtrit loe ülevest alla äärbän prilla täadust tallap

Maie Perve

Eläme üle...

Villä om ammu salven, kikke sai omajagu valmis pant pikäs talves. Ilm om sügüse nägu.

Kogu aig uitsetes vihmä, paisutes tuult ja tormi. Ääd enämb luuta ei tihka, päevä om alli ja morni.

Kik, mes prilla meid rusup, tulep eläde üle, erände kindlan usun uvve valguse sülen.

Mare Osi

Aig om minnu ku linnusiivul, aga sii oles ollu nagu eila...

Olli ilus kevädine ommuk, es pia kuuli mineme-koolivaheaig olli. Emä lubas meid vellege töiste laste manu mängmä minna.

Es saagi sääl kavva aiga olla, kui sõbra esä ütäl, et aig om kodu minna. Sedäsi me teimegi. Kodun tullive varsti sõamehe ja akassive emäge kõneleme, emä akas ikma. Üits mundremiis püssige ist vüürusen ja emä akas asju kotti paneme. Me vellege ollime ärä eitunu ja vaadessime sedä kikke päält. Emä ütäl, et meid viias kodust ärä külmäle maale. Raasikse aa peräst tulli üits obesemiis, komsu säeti rii pääle ja esi sitsime sinna pääle. Söit läits koolimaja manu, komsu panti veoautu kasti. Esi pidime kah sinna üles ronime, sääl olli joba enne rahvast. Järest tuudi inimesi manu ja miu koolisöts Linda olli kah nende ulgan. Üüse

läits söit edesi Puka jaama. Kik aeti loomavagunidese ja üits vanamemm madratsige tösteti keset pörmandut maha.

Kaits nädalit kullessime ja tundsimme irmust kolinat ja rap-pumist. Piatusten aeti vagnde ala asju aama, sõduri vahtsive iki man. Sii olli ütlemede irmus. Raasike süvvä ja tiivett anti kah. Ale olli vaadete sedä vanamem-me pörmandu pääl, ta es saa esi abigi palude.

Viimätsen piatusen pellässi mia maha minna, mötli, et väte aetes suurde auku, emä kisk miu peris vägisi maha. Asumispai-ka olli 100 kilumiiterd, sinna söitsime veoautu kastin, olli 10. aprill.

Kigepäält viiti meid sanna, sis süümä. Kohaligu inimese rüüksive ja vahtsive meid irmuge kui kurjategijit. Alla peräst saive aru, et me ollime peris ariligu

inimese. Meid panti eläme üte kohaligu manu, sääl olli ütlen kambren emä, kaits last, vasik ja kana. Meid olli neli: mia, veli, emä ja vanaemä. Magasime pörmandu pääl. Perästpoole anti meile, eestlastele üits kammer, kos meid elli kokku 11 inimest., me vellege ollime latse nende ulgan.

Emä pidi 10 kilumiitrite kaugusen koloosin tüül käimä, söideti ärgege. Me mängsime vällän.

Sügüse lätsime kuuli, vene kiilt küll es mõista, a kudagimuudu saime akkame.

Nii edimese mälestuse om nõnda äste miilde jäänu, nagu oles sii eila ollu. Ellime sääl katessa aastet, olli rasse, a ellu jäime.

Helle Elbre (Rennit),
Paistu kihelkonna mulk

Raasike elust

Mia ole Suistlen mulgi tallu süündünu vabadussõalase laits, kelle onu ja äiapapa ollive kah vabadussõalase, esiki Vabadusristi kavaleri. Mulk ole ma ollu kogu pika eluaa ja kodun om mul kogu elu kõnekeeles ollu Mulgi murre.

Ma akka kõneleme a`ast, ku sõda olli Eestimaast üle söitan ja inimese saive sügüseste tüüde pääle mõtelde. Sii olli 1944. aastet oktoobrekuu tõine puul. Miu ellu tulli sõapõgenigu tiil suur muutus. Miu tulevene miis ja laste esä jätt talu karja, emä ja Tündre Ella kos tont. Ta kupat jalgrattage miut otsma ja löüd meid Pärnu poole liikman, vaatmede selle pääle, et kik tiide ollive põgenejit täüs. Ta lask tii veeren põlve pääle tolmu sissi, palus meid ümmer käända ja temä kodu tulla ning miut omale naises! Esä käändki obese ümmer ja asi olli otsustet.

Oma uude kodu jõuden olli ämm kah karjage kodun ja läits valla kibe saagikoristamine. Rehpeessumassinna unnassive egäl puul põlde pääl ja saak olli ää. Reherahvale tapeti lammis ja tetti kolmepäevä leibä. Sedä süüdi süämest. Küll mia tänasi Jumalet, et leib ää tulli, sest ämm kaevas kikele suure äälege, et minija tettu.

Tõisel novembrel käisime mehege vallamajan maha kirjutemen. Lätsime jalksi läbi Ruule talu mõtsa ja Venekülä. Miut olli ilus leit sellän, aga seere ollive palla. Ilm olli äste lämi. Me saime Suistle vallamajast abielu-tunnistuse nummer 2.

Pulme pidäde es ole aiga, sest tiinder Ella viis miu ametligu (aga tegeligu viil mitte!) mehe ja onu obesege Tartuse. Olli vaja! Söit läits valla joba

ämärigun. Mõni päev sai enge tagasi tõmmate kik sii pere, kos ollive ka miu vanembe.

Ämm olli väige murelik poja peräst ja sääd villatsit asju kokku. Ma sai aru, et ta oles ää meelege minnu Villändise tütre manu appi latsi oidma. Tal olli suur irm Siberi ehen. Kutseme temäle väimehe autuge perrä. Panseme vajaligu kraami ütlen, esiki üits nuur lehm saive autu pääle aetu. Miust saiegi sedäsi Varese talu perenaine, esi 17 aastet vana! Egä igav akate küll es saa. Es lää päevägi müüda, ku es käi üleskirjutejit. Sääl olli kah, mes võtta, ja tahtjit olli pallu. Miis viis enne äräminekit iluse noore laukotsage elepruuni obese varju suguliste manu, aga võtta olli viil kolm obese. Lehmi ei mäletegi, kui pallu neid olli. Miu kaasavaralehmä ollive mustavalge kirjude ja suurembe. Neid taheti kohe õige äste, sest Varese lehmä ollive punatse ja tillembe. Kige edimene saamamiis olli üits Mätas. Ta võtt siandse lehmä, ke es anna egäle piimä kätte. Mul es olegi sellest lehmäst kahju. Ta võtt ka üte 6aastese laukots obese, kellest olli Ellal irmus kahju. Ta olli sedä obese varsast pääle kasvatanu ja ellitanu. Mätas es mõista oida ei obese egä lehmä. Ella käis sageste oma sõpra vaatemen, kuni tedä enämb es ole. Obene olli nälgä ja külmä ärä koolu ja lehmäke süüdi ärä.

Siande olligi elu, mida alustime pääle suurt sõda. Ku miule viil elupäevi andas, sös ma luba, et järgmisen lehenumbren kae oma elukäiku ka iistpuult avalde.

Kirja pandan Tarvastu mulk
Mari Vares

Kost tuul, sääld miil...

Säände vanasõna käi pallude skohta. Nii om imeligu inimse: alla eilä ollive na sõbraligu ja äätahtligu, aga täambe om närvilise ja tigidust täis. Sii om ilmaga kah nii. Saatse ärä iluse ja vaikse ilma, ommugu aga olli tuuline ja vihmane.

Voldemar olli üts närviline inime, kes lasse ennest "tuulel juhti". Liisa olli istutenu aia viirde ilusit kringelille (saialille). Kui Voldemaril olli ää tuju, kükit ta maha, tõmmas lilli endele sülle. "Kui iluse lilli!" olli vanamiis õnnelik. Juhtusi ka nii, et miis tulli kodu purjun pääge. Sis olli ta kigide pääle vihane ja kuri. Miis astse kirsavoidege lillipendre pääle, esi sülläs ja vandse kuradit... Nii olli ka koera ja kassige. Vahel silit ja kallist Voldemar loomaksit: "Oh te tillukse loomakse!" Ma nägi, kui ütskõrd tulli Voldemar

jälle purjun pääge kodu. Koer rutas äreveld saba liputeden peremihel vastu: ta luutse, et saa tükikse vorsti- pallu kõrdu olli ta sedä saanu. Siikõrd lei miis tedä jalage. Peni lennäs üle pää, esi kiunat. Sedä olli nii ale kaede! Kassike olli kah tulli ääd suutäit meeliskleme. Vaevald sai ta jalaoobi iist kõrva karate.

Mia ole pallude närviliste ja tujukide inimstege kokku putnu. Säändse ei ole ää inimse. Kui pallu segädust ja pahamiild külive na ametiasutusten, tüül ja perekonnan. Kui sinnu eelmine päe lahkeld teretedes, tõsel päeväl lätt aga tuusama inime sinust vihatseld müüda, tekites sii alva tunde. Sii tege valvsas: säändsile ei saa kunagi kindel olla. Oma latsepõlven ma kuulds, kuis mõne säändse inimse kohta üteldi: "Tal om täambe jälle puss risti: es ütle

tere ommugut, es ütle laku per-set kah!" Viil kutsuti säändsit inimsit "kate otsage vorstis". Säändsige ei taha õige inimse tegemist tetä. Latsepõlven tul-li meil kokku puttu mõnede õpetejege, kes ütlen tunnin ollive väege jutuka ja rõõmsa. Tõsen tunnin ärrit neid kik: na rüükseve laste pääle ja pandseve ütlesit ja katesit päevikude. Latse püüdseve säändsige õpetejege meeoleu ärä arvate. Tõiste klasse laste käest uuriti vällä, kas õpeteje om ään või alvan tujun.

Kui meil om mõni mure või olemi aige, ei anna sii meile õigust oma pahamiild töiste pääle vällä valade. Me piämi mõistma ennest vaon oida. Aga vanarahva ütelus "Kost tuul, sääld miil" ei kao kuskile...

Elmar Orav

Vaate ilma!

- Kuju suvi - käre tali.
- Ariligu lämme suve perän tule lämmemb tali, a väige lämme suve perän tule külm tali.
- Kustpuuld om pööripäeväl tuul, sääldpuuld puhkas ta järgmise pööripäeväni.
- Lämi ja kuju august tuup pika ja külmä talve.
- Mihklekuu pikne kuulutep lämit sügüst.
- Ku pihlapuudel om pallu marju, sadas sügüse pallu vihma.
- Kui mihklepäeväs om puulehe mahan, sis jüripäeväs om maa rohilene.
- Lämi viinakuu - külm küindlekuu.
- Kuju ja selge viinakuu tuup külmä ja vähätse lumege talve.
- Mihkel (29. 09) mõtlep, Siim (28. 10) külmetep, Märt (10. 11) kestap, Kadri (25. 11) sulatep, Andres (30. 11) arutep, Nigul (8. 12) niisutep, Toomas (21.12) tuiskap.

MTÜ Mulgimaa Arenduskoda LEADER- tegevusgrupi õpmisereis Läti- ja Leedumaale

Sii aaste 13.-15. juulini sai teos SMTÜ Mulgimaa Arenduskoda Leader- tegevusgrupi õpmisereis Läti- ja Leedumaale. Reisi iismärk olli tuttaves saia Läti Burtnieki, Leedu Plunge ja Panevezise kandi Leader-tegevusgruppe ja uuri, mes na om saanu ära tetä oma kodukandi ääs.

Burtnieki kandin om suur osa tüüst seotu Läti kige suurembe järve- Burtniekige, tegemist om nii kalaäri ku järve veere kõrranoidmisege. Oma tegemistest kõnel meile Läti kalanduspiirkonna LEADER esindei. Mede tüüst and ülevaate MTÜ Mulgimaa arenduskoda juhatuses esimiis Ene Saar. Riia vanalinnan tetti meile uvireis kah.

Edesi läits sõit Leedumaale ja bussi pääl olli aiga tüüasju arute. Egäüits sai kõnelde oma tegemistest ettevõtluuse, MTÜ või omavalitsuste man.

Mõnikõrd ei saa rahaküsijade aru, mesperäst nende projekti jaos raha ei anda. Ma sis rasike selläte. Projekte indas erapooletu komisjon, kos om eri alade asjatundjade

Raha jagates piirkonna järgi projekte vahel, mes saive indamisege nõutu arvu punkte, projekti säetes punkte järgi rivvi ja ei ole midägi tetä, et kigi jaos raha ei jakku. Kik saas raha pallald sis, ku sedä väige vähä küstas, a õnnes om Mulgimaal akkaje inimese, kes kirjutuve pallu projekte.

Tüükuunoleku lõpus panti tähtsambe punkti kirja, et sis uvve uuge ja viil parembini edesi minna. Pääle sedä näidati meile Leader-filmi Mulgimaa ettevõtluusest, kolmande sektori ja omavalitsuste tegevusest, luudusest ja Mulgimaa reisisihtest.

Edesi läits mede sõit läbi Jurmala Palanga poole. Sääl om turismiettevõtetele äste vällä arenu ütine turundus. Võõrastemajaden, tääbepunkten ja asutusten saap täädust oma kandi ettevõtete kohta. Inimese om aru saanu, et kuuntüü avites rohkemb ku konkuriirmine. Meil om säält pallu õppi.

Peräst arutime läbi oma kandi ühisturunduse võimaluse kah. Raasike om kuuntüü meil

iki edesi minnu kah, näituses ütenukun messe pääl käimisege. Viil om abis ollu Mulgimaa tiijuhte välläõpetemine ja turismitäätmiku välläandmine. Leader-tegevusgrupp saas viil tetä kuuntüüd Villändimaa Arenduskeskusege.

Tõise päevä plaanin ollive Klaipeida ja Kura siir, käisime vaatemen endisen merekindlusen suurt akvaariumi ja merelõupenide etenüst. Edesi tullive kuulsa valge liiva luite ja Juodkrante, kos saime ära käia "nõide mäe" otsan.

Panevezisen saime kokku Leader- tegevusgrupi partnerige. Olli pidulik vastuvõtmine ütenu rahvusliku suupistelavvage. Koha pääl olli 9 selle kandi edesivijjat. Meile näidati viil poolleli noortekeskust, mida akati kõrda tegeme Leader- tegevusgrupi abige. Muret tiip projekte omaosalus, kuna omavalitsustel om rahamure ja kolmas sektor ei ole väige tugev. Mõne koha pääl saime nõu anda kah.

Panevezise grupp lubas 2012 aastel meile küllä tulla ja osavõtta mede 2012. aastel konverentsist.

Kokkusaamine Panevezise Leader-grupige.

Kodutii pääl läits nõupidamine bussin edesi. Tegevjuht tei ettekande raha saanu ja ellu viitu projekttest ja indamiskomisjoni tähelepanekidest indamise man. Viil arutedi 2012. aastel aprillikuul Mulgi Konverentsi kõrraldemist.

Õpmisereisi pääl saime tuttaves naabride elu-oluge ja säälsaman näime ilust luudust ja muud, mes vaatemist väärt. Osavõtjate jäive sõiduge egä kandi päält rahu-

le. Tähtis tüü olli Eesti Leader-prgrammi tutvustemine, mille vastu olli võõrustejidel väige suur uvi. Sedäviisi ollime esi kooliteje ja Eesti Leader- miiskunna ja Põllumajandusministeeriumi kuuntüü tutvusteje.

Piret Leskova,
Mulgimaa Arenduskoda tegevjuht
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Latsela

Kudas edimene kurtumm maailma sai?

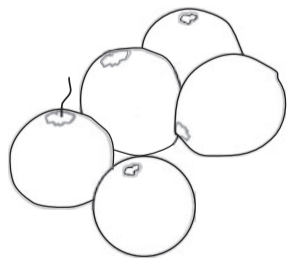
Ütekõrra olli üits laits õigestigi ikken üüd ja päevä. Temä emä ütelnu: "Pias tal ometigi suu kinni jäämä!" Sestsaadik jäänu ka selle latse suu kinni, ninda, et ta änäp äält ei-jole tennü. Varsti peräst sedä akanu sii emä oma keeletut last õigestigi armasteme ja võtten selle latse ka oma manu magame. Enne maganu sii laits esä man. Aga sii laits ollu jälle ninda kerge unege, et kui emä liiguten või magaden tõise külle pääle käänden, sis tullu ikki sii laits üles. Selleperäst ütelnu emä: "Mul oles sii pallu paremp ollu, ku sii laits mitte ei kuules." Ja sestsaadik jäänu sii laits kuulmetus. Ninda saanu edimene kurtumm. Ninda jäävat ka pirle üttelugu rüükjite emäde latse kurt-tummis.

Luuke raamatust "Loomislugu Mulgimaalt"

Pedästigun palukit kasus mitmit miljunit. Verevä ja aput maikumaru ääde jõulu paiku.

Kuremarju kurg ei süü, sii ei ole temä tüü, Kurel kuremarja-aal om ehen joba reisiplaan.

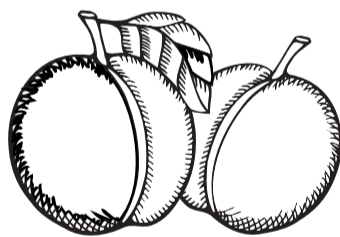

Kasus aian üits suur vana ubinepuu, egä sügüs sii puu meile ubinit tuu.

Luuletuse: Kristi Ilves

Värvi esi!

Värvi ubine kõllatses ja kauss sinitses, loomi tii lillas, paluka ja kuremarja vereväs ja palukalehe tumerohileses.

Luum olgu kõllane või lilla, pruuvi tahas magust villä. Villä sihen kõva luuvällä võta kähku suust!

Via õige paari jutige kokku!

LÄMI	UULITS
LIGE	MURAK
VEREV	RÕÖVAS
ÜMÄRIK	VESI
JUTILINE	LIHA
KÖLLANE	INIME
KIIB	SANN
LIBEV	MAASIK
PIKÄLINE	PALL
LAHI	MÖSU

Ü	O	T	D	S	Ä	J	H	P	G
P	A	H	I	R	I	B	Ü	D	K
T	I	R	F	N	V	R	K	K	O
A	U	E	H	Õ	S	L	Ö	H	L
K	A	A	M	T		A	G	Ö	M
I	S	M	G	L	B	P	Õ	G	P
V	T	S	E	Ö	E	I	R	O	N
Ö	I	Ä	U	R	O	G	B	D	Õ
L	Ä	L	E	G	I	V	Õ	J	H
K	V	A	S	Ö	Ö	D	F	N	G

Nende ruute sissi om ära paetet tüüriista: RIHA, VIGEL, LAPI, VIKAT, VÄITS, NÕGEL, OKK, PÜRST, AAMER, PÕÖRIS. Kae lugede edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

Pane Leaderit tähele!

Maaelu arengukava 2007-2013 Leader- projekt 2011 konkursil saive parembide ulka kaits Villändimaa projekti, üits neist Mulgimaalt.

Maamajanduse tääbekeskus ütten põllumajandusministee-riumi ja PRIA-ge kõrrald 2011. aastel edimest kõrda Eestin konkursi „Märka Leaderit“.

Ettevõtmise iismärk olli näidate ja kitta Eesti maaelu arengukava 2007-2013 (MAK) Leader-meetmest toetust saanu parembit projekte ja neid ellu viinu ettevõtjät, vabaühendusi ja kohalikke omavalitsusi. Konkursist võtve osa Leader- projekti viien jaon: kige paremb põllumajandusprojekt, kige paremb maa-ettevõtlusprojekt, kige paremb keskkonnaprojekt, kige paremb noorteprojekt ja kige paremb kuuntüüprojekt. Konkursile võisive projekte saata kik.

Aukirja kätteandmine Elvan. Ääd kätt veeren Ene Saar.

Kokku tulli 64 projekti 21 kohaligu tegevusgrupi piirkonnast. Villändimaaalt saive parembide ulka Viiratsi külade mängu-MTÜ Viiratsi Spordiklubi ja avalike järve viirde puhkekohte tegemine – Paistu vallavalitsus Mulgimaa Arenduskoa piirkonnast.

Kigi projekte kohta saap manu lugede www.maainfo.ee/public/files/Marka-Leaderit-nettii.pdf.

Ene Saar,
Paistu vallavanemb
Mulgi kiil: Kristi Ilves

Tarvastu käsituukoan akkas

18. oktoobrel kell 15.00

KÕLAVÜÜ KUDAMISE KURSUS

Õpetep Anneli Arro TÜ Viljandi Kultuuriakadeemiast.
Kursuse tasu 10 €. Küsi manu tel 436 6262.

Mulgimaa kihelkonde päev

29. oktoobrel kell 13.00 akkap Karksi valla kultuurikeskuse I Mulgimaa kihelkonde päev. Ettevõtmisege tahetes au sissi tõsta mulgi elulaadi ja kombit, näidate mulkele endile ja kigile tõistele kah Mulgimaa viie kihelkonna (Karksi, Halliste, Tõrva, Tarvastu, Paistu) aalugu, kombit, rahvarõõvit ja omakultuuri. Päeväle om oodetu kik lastest vanavanembideni. Egä kihelkond tutvustes ennest 45minutilise esi vabalt kokku säetu kavage. Päev lõppes mulgi simmanige, kos kik osalise saave miile tulete vanu seltskonnatantse, ütenukuun laulda ja -tantsi.

Kava

13.00 I Mulgimaa kihelkonde päevä vallategemine.

13.30 Halliste kihelkond

14.30 Helme kihelkond

15.30 Paistu kihelkond

16.30 Tarvastu kihelkond

17.30 Karksi kihelkond

18.30 Lõpetemine

19.00 Simman rahvamuusikaansamblege Lustipill, tantse õpetep Anneli Arraste.

Kohapääl saave käsituumeistre ja mulgi süü-ke tegije kaubelde oma kraamige.

Vaate manu www.kultuurikeskus.karksi.ee

TULEMEN

Karksi-Nuian

22.10. kell 18.00 Oma maja 7, tantsurühm "Tantsurõõm" 55

29.10. kell 13.00 Mulgimaa kihelkonde päev

01.11. kell 16.00 tõise kõrda pääl Leo Arneki

päevapildi luudusest

02.11. kell 18.00 Engapäevä konsert. Oreli pääl Marju Riisikamp

04.11. kell 11.00 Lasteteater REKY "Sookoll ja sisalik"

04.11. kell 16.00 Sinitsen saalin "LV 93" lõunenaabride kunsti ja käsituude välläpanek

06.11. kell 17.00 KONSSERT: Rein Rannap ja Mihkel Mattisen

09.11. kell 18.00 Märdiõhtu kultuurikeskuse

12.11. kell 20.00 Tansuõhtu: ans Svips ja Ervin Lillepea

13.11. kell 12:00 Esädepäev

24.11. kell 18.00 Kadriõhtu kultuurikeskuse

25.11. Kodanigupäev

27.11. kell 17:00 I advendi konsert: Hortus Musicus

03.12. kell 09.00 Käsituulaat ja kuuseehtmise võistelus

08.-10.12. Jõulumaa

15.12. kell 18.00 AKG jõulukonsert

17.12. kell 20.00 JÕULUPIDU: ansambel JUSTAMENT

Vaate manu www.kultuurikeskus.karksi.ee

Paistun

15.10 kell 11.30 Maanaiste päevä tähistemine ütten Kodukandige rahvamajan

21.10 kell 21.00 piduõhtu ansamblege MaMa

04.12 kell 13.00 – 16.00 käsituumeistride jõululaat, päkäpikupäev Paistu rahvamajan

11.12 kell 16.00 valla mudilaste jõulupidu Paistu rahvamajan

Abjan

Kultuurimaja tilliksen saalin om valla välläpaneku:

15.09 -15.10 Karksi - Nuia kunstnigu Enno Alliku lilliline maalinäitus

19.10 - 18.11 Türi kunstnigu Ülle Kuldkepi maalitu pildi ja näitus "Varjud vineeris"

20.11 tetas valla näitus "POTATOPRINT VI". Vällän om osa VI

Rahvusvahelisel Kardulerüki vestivalil tettu tüüdest.

Tarvastun

Nokitse, nikerde, kua, tiki, eegelde, õmle....

Viil om aiga, sest Tarvastu käsituulaat om 10. detsembrel kell 9- 14 Mustla rahvamajan.

Küsi manu tel 43 66 262.

Tõrva kirik-kammersaalin

Oktoobre ja novembrekuul om valla Eesti Piibliseltsi piiblenäitus. Eestikiilne piibel. Piibel maailman. Piible välläkujunemine.

05.11 kokkusaamine sarjast „Juure“.

Geoloog Herbert Viiding.

20.10 kell 19.00 Nevil Blumberg akustilise kitarril pääl.

20.11 kell 16.00 IGAVIKUPÜHÄPÄEV.

Novembrekuul viil kokkusaamise kirjanik Mehiss Heinsaare ja kohtunik Eda Murakuge.

18.12 laulap Tallinna Poistekuuri. Kuuri juhateve Lydia ja Tomi Rahula

Detsembrekuul valla Elma Tomson- von Stryk'i

maalinäitus.

Vaate manu www.torva.ee

Mulgi Kultuuri Instituudi väljaanne Üitsainus Mulgimaa

Ajalehe väljaandmist toetab "Mulgimaa kultuuriprogramm 2010 - 2013"

Toimetus:

e-post: ajaleht@mulgikultuur.ee

post: Mulgi Kultuuri Instituut, Pärnu mnt 30a,

Abja-Paluoja, 96403 VILJANDIMAA

toimetaja: Kristi Ilves, tel. 5344 8176

tiraaž: 3000, küljendus ja trükk: OÜ Vali Press

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.